

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 1700

«05» жовтня 2017 р.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14

**Суб'єкт права на конституційне подання
45 народних депутатів України**

**Представник суб'єкта права на конституційне
подання народний депутат України:**

Кривохатько Вадим Вікторович

01008, Україна, місто Київ, вул. Грушевського, 5,
електронна пошта: Kryvokhatko.Vadym@rada.gov.ua
телефони: (044) 255-35-65, 066-277-07-07

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» (№413-2017-п) (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112)

Суб'єкт права на конституційне подання 45 народних депутатів України звертається до Конституційного суду України у зв'язку з невідповідністю Конституції України №254к/96-ВР (неконституційністю) положень «Стратегії удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 07 червня

2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112).

Подання вноситься відповідно до статей 147, 150, 151 Конституції України №254к/96-ВР, статей 50, 51, 52, частини 1 пункту 4 статті 54 Закону України "Про Конституційний Суд України" №2136-19.

Кабінетом Міністрів України ухвалено постанову «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» від 07 червня 2017 року №413 (№413-2017-п) (далі – Постанова №413-2017-п).

Вказаною постановою затверджено та введено в дію «Стратегію удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» (далі – Стратегія).

На думку Кабінету Міністрів України вона повинна створити сучасні, прозорі і дієві системи управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності, раціонального та ефективного функціонування сільськогосподарських регіонів з урахуванням потреб розвитку населених пунктів, запобігання деградації земель, необхідності забезпечення продовольчої безпеки держави.

Водночас, виходячи із необхідності забезпечення Конституційного правопорядку, дотримання принципів верховенства права й основних свобод людини, вважаємо, що Постанова №413-2017-п не відповідає нормам Конституції України та на виконання вимог частин третьої, четвертої статті 51 Закону України «Про Конституційний Суд України» і наводимо правове обґрунтування її невідповідності положенням статей 1, 8, 13, 14, 19, 41, 85, 92, 116, 117 Основного Закону України.

I. Невідповідність Постанови №413-2017-п статтям 1, 8, 13, 14, 19, 41, 92, 117 Конституції України

Так, розділ Стратегії «Система організації процесу виконання Стратегії» Постанови №413-2017-п зобов'язує Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру (далі – Держгеокадастр) та її територіальні органи під час передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у власність громадян в межах норм безоплатної приватизації:

формувати перелік земельних ділянок та визначати площу земельних ділянок, яка передається в межах норм безоплатної приватизації на території відповідної області, за такою формулою:

$$S_{\text{бп}} = S_{\text{аук}} \times 0,25,$$

де $S_{\text{бп}}$ - площа земельних ділянок, яку пропонується передати безоплатно у власність на території відповідної області;

$S_{\text{аук}}$ - площа земельних ділянок, право оренди на яку було продано на території відповідної області у кварталі, що передував поточному кварталу.

Тобто, Кабінетом Міністрів України визначено, що у відповідному кварталі безоплатній передачі у власність земельних ділянок сільськогосподарського призначення на території відповідної області підлягають земельні ділянки загальною площею, яка дорівнює лише четвертій частині площі ділянок, право оренди на які продано з аукціону в цьому кварталі.

Фактично Кабінет Міністрів України Постановою №413-2017-п врегулював питання набуття права власності на землю.

Проте, врегулювання цього питання підзаконним актом не відповідає нормам Конституції України №254к/96-ВР.

Згідно з Конституцією України №254к/96-ВР Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава (стаття 1), кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності

народу відповідно до закону (частина друга статті 13), право власності на землю гарантується; це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону (частина друга статті 14), право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом; громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону (частини друга, третя статті 41), виключно законами України визначається правовий режим власності (пункт 7 частини першої статті 92).

Відповідно до частини другої статті 19 органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень, та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Статтею 8 Основного Закону України встановлено, що Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Не відповідає Постанова №413-2017-п, також, ч. 1 ст. 116 Земельного кодексу України (2768-14), відповідно до якої правовий режим власності та користування землею визначається виключно законами України.

Крім того, наше подання повністю узгоджується з рішеннями Конституційного Суду України, у яких він неодноразово вказував на необхідність врегулювання права власності, в тому числі і на землю, на рівні законів.

Згідно правової позиції Конституційного Суду України "правовий режим власності, порядок і умови набуття та припинення права власності, а також права володіння, користування та розпорядження майном визначаються законами" (абзац другий пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства покупців членів трудового колективу перукарні №163 "Черемшина" (м. Київ) щодо офіційного тлумачення окремих положень статті 7 Закону України "Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)" (справа про визначення способу малої приватизації) від 13

грудня 2000 року №14-рп/2000 (v014p710-00), "виключно законами України встановлюється правовий режим власності, в основі якого - конституційні положення, конкретизовані в законах, які можуть містити й певні особливості правового режиму тих чи інших форм власності" (абзац другий підпункту 3.4 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства "Кіровоградобленерго" про офіційне тлумачення положень частини восьмої статті 5 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (справа щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності) від 20 червня 2007 року №5-рп/2007 (v005p710-07).

Аналогічні положення містяться і в інших рішеннях Суду.

Так, в рішеннях Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22 вересня 2005 року №5-рп/2005 (v005p710-05) та у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку проведення у 2008 році земельних аукціонів" (справа про земельні аукціони) від 11 листопада 2008 року №25-рп/2008 (v025p710-08) Конституційний суд України зазначив, що правовий режим власності означає врегулювання нормами закону земельних відносин, щодо порядку набуття і здійснення права власності, реалізацію та позбавлення цього права.

Крім того, Кабінет Міністрів України, видавши Постанову №413-2017-п в частині положень її розділу «Система організації процесу виконання Стратегії», діяв поза межами своїх повноважень, передбачених Конституцією України, оскільки порядок і умови набуття, припинення і здійснення права власності на землю входять до загального поняття "правовий режим власності", який визначається виключно законами України і не може встановлюватися підзаконним актом.

Відповідно до частини першої статті 117 Конституції України №254к/96-ВР Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає лише постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання.

Відповідно до частини другої статті 19 України №254к/96-ВР органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень, та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Таким чином, підзаконним актом, яким є Постанова №413-2017-п Кабінет Міністрів України врегулював питання розпорядження землями сільськогосподарського призначення державної форми власності, вийшовши за межі своїх повноважень, передбачених Конституцією України, що протирічить статтям 1, 8, 13, 14, 19, 41, 92, 117 Конституції України.

II. Невідповідність Постанови №413-2017-п статтям 8, 19, 85, 116 Конституції України

У мотивувальній частині Постанови №413-2017-п зазначено, що «На сьогодні існує нагальна потреба у визначенні ефективного механізму управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності, запобігання зловживанням, недопущення соціальної напруги у цій сфері».

Під час розпорядження землями сільськогосподарського призначення державної власності не враховуються такі важливі фактори, як передача земель сільськогосподарського призначення державної власності та прав на них через процедуру проведення земельних торгів; передача земель сільськогосподарського призначення державної власності з урахуванням перспективи розвитку прилеглих населених пунктів згідно із схемами планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів, генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних планів території, дотримання раціонального використання території,

недопущення черезсмужжя, далекоземелля та забезпечення дотримання вимог щодо екологічної безпеки, охорони земельних ресурсів, відтворення родючості ґрунтів, продуктивності земель сільськогосподарського призначення.

Реалізація державної земельної політики передбачає провадження органами державної влади діяльності у сфері земельних відносин, спрямованої на раціональне використання та охорону землі, забезпечення продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для провадження господарської діяльності та проживання громадян. Якість державної земельної політики визначається з урахуванням критеріїв (вимог) належного державного управління земельними ресурсами, що містяться в рекомендаціях Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО)

Метою Стратегії є створення сучасної, прозорої і дієвої системи управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності, спрямованої на забезпечення захисту інтересів суспільства (насамперед учасників антитерористичної операції), територіальних громад та держави, а також раціонального та ефективного функціонування сільськогосподарських регіонів з урахуванням потреб розвитку населених пунктів, запобігання деградації земель, необхідності забезпечення продовольчої безпеки держави

Основними завданнями Стратегії є:

впровадження засад стратегічного менеджменту в систему управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності; забезпечення оптимального використання земель, зокрема з урахуванням регіональних програм і планів розвитку територій, генеральних планів населених пунктів; підвищення рівня прозорості та публічності під час формування та реалізації державної земельної політики; підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель та сталого землекористування; запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву, підвищення рівня родючості ґрунтів; проведення рекультивації порушених земель».

Крім того, зазначеною Стратегією низку органів державної влади (Мінагрополітики, Держгеокадастр) зобов'язано виконувати її положення.

Тобто фактично Кабінет Міністрів України Постановою №413-2017-п затвердив загальнодержавну програму використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними назвавши її «Стратегією».

Проте, врегулювання цього питання саме Кабінетом Міністрів України не відповідає нормам Конституції України №254к/96-ВР.

Згідно положень частини 4 статті 116 Конституції України №254к/96-ВР, Кабінет Міністрів України лише розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України.

Виключно Верховна Рада України уповноважена затверджувати загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, що прямо передбачено частиною шостою статті 85 Конституції України №254к/96-ВР.

Такий порядок встановлено і Законами України.

Відповідно до статі 4 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII - Кабінет Міністрів України у своїй діяльності керується Конституцією України, цим Законом, іншими законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України.

Згідно з статтею 19 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» № 794-VII - діяльність Кабінету Міністрів України спрямовується на забезпечення інтересів Українського народу шляхом виконання Конституції та законів України, актів Президента України, а також Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої Верховною Радою України.

Статтею 30 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» № 794-VII (повноваження Кабінету Міністрів України з розроблення і забезпечення виконання загальнодержавних програм) передбачено, що Кабінет Міністрів України розробляє і вносить на розгляд Верховної Ради України проекти

загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку, охорони довкілля та з інших питань.

Частина 3 статті 177 Земельного кодексу України №2768-14 вимагає затвердження загальнодержавних програм Верховною Радою України, а пункт «в» частини першої статті 6 цього Кодексу відносить до її повноважень в галузі земельних відносин затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель. При цьому пункт «г» частини 1 статті 13 Земельного кодексу України (2768-14) відносить до повноважень Кабінету Міністрів України лише розроблення і забезпечення виконання загальнодержавних програм використання та охорони земель.

Таким чином, вказаним підзаконним актом, яким є Постанова №413-2017-п Кабінет Міністрів України, всупереч статтям 1, 8, 19, 85, 116 Конституції України затвердив загальнодержавну програму щодо використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними, яка не схвалена Верховною Радою України.

Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 7 Закону України «Про Конституційний суд України» (2136-19) до повноважень Конституційного суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Згідно частини 1 статті 8 Закону України «Про Конституційний суд України» (2136-19) Конституційний суд в межах повноважень, розглядає питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) чинних актів (їх окремих положень).

Частиною 1 статті 52 Закону України «Про Конституційний суд України» (2136-19) встановлено, що відповідно до Конституції України (254к/96-ВР) суб'єктами права на конституційне подання є: Президент України, щонайменше сорок п'ять народних депутатів України, Верховний Суд, Уповноважений

Верховної Ради України з прав людини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 7, 8, 50, 51, 52 Закону України «Про Конституційний суд України», –

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (254к/96-ВР) (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» (№413-2017-п) (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112).

2. Визнати такою, що не відповідає Конституції України (254к/96-ВР) (неконституційною) постанову Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» (№413-2017-п) (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112).

3. Залучити до участі в конституційному провадженні уповноваженого представника суб'єкта права на конституційне подання за дорученням народних депутатів України народного депутата України Кривохатька Вадима Вікторовича.

Конституційне подання і додатки подаються в трьох примірниках.

Додатки:

1. Постанова КМУ від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п.
2. Витяг із Конституції України від 28.06.1996 №254к/96-ВР.
3. Витяг із Закону України «Про Конституційний суд України» від 13.07.2017 №2136-19.
4. Витяг із Земельного кодексу України від 25.10.2001 №2768-14.
5. Витяг із рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22 вересня 2005 року №5-рп/2005 (v005p710-05).
6. Витяг із рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку проведення у 2008 році земельних аукціонів" (справа про земельні аукціони) від 11 листопада 2008 року №25-рп/2008 (v025p710-08).
7. Витяг із рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства покупців членів трудового колективу перукарні №163 "Черемшина" (м. Київ) щодо офіційного тлумачення окремих положень статті 7 Закону України "Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)" (справа про визначення способу малої приватизації) від 13 грудня 2000 року №14-рп/2000 (v014p710-00).
8. Витяг із рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства "Кіровоградобленерго" про офіційне тлумачення положень частини восьмої статті 5 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом"

(справа щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності) від 20 червня 2007 року №5-рп/2007 (v005p710-07).

9. Витяг із Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794-VII.

ДОДАТОК

до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112)

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Номер посвідчення	Підпис
1.	Криворученко В.К.	1286	
2.	Мельник О.О.	384	
3.	Мошняк М.В.	364	
4.	Тошуб В.В.	395	
5.	Трояк Т.Т.	401	
6.	Сурмак В.В.	412	
7.	Новак Н.В.	80	
8.	Ткачук П.В.	106	
9.	Добер Ч.М.	493	
10.	Суромаш О.А.	356	

ДОДАТОК

до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112)

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Номер посвідчення	Підпис
11.	Тетлюкешко Юрій Болгод	292	
12.	Аксентієв Д.О.	237	
13.	Бондар М.М.	317	
14.	Мотилівський Б.	319	
15.	Солар В.М.	055	
16.	Величківський М.Р.	040	
17.	Левус А.М.	023	
18.	Литовченко К.Ф.	103	
19.	Байченко М.І.	321	
20.	Гаричев М.Р.	288	

ДОДАТОК

до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112)

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Номер посвідчення	Підпис
21.	Берега Юрій Миколайович	010	
22.	Сюмар В. П.	007	
23.	Фрошуб М. О.	280	
24.	Валентирів СВ	285	
25.	Клишак А. М.	194	
26.	Літвін О. М.	324	
27.	Паламарчук Сергій	100	
28.	Кім А. С.	324	
29.	Раушен В. О.	102	
30.	Усов К. Г.	248	

ДОДАТОК

до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112)

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Номер посвідчення	Підпис
31.	Ричкова Т.Б.	453	
32.	Бугман Ю.О.	461	
33.	Нав'ян М.	084	
34.	Маторин Д.Б.	427	
35.	Артошенко І.А.	279	
36.	Тученко В.О.	101	
37.	Меланичук С.А.	189	
38.	Дрискець О.В.	315	
39.	Собашка Д.Я.	278	
40.	Александров С.О.	119	

ДОДАТОК

до конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України від 07 червня 2017 року №413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними» №413-2017-п (Офіційний вісник України від 30.06.2017, 2017 р., № 51, стор. 14, стаття 1569, код акту 86367/2017. Урядовий кур'єр від 17.06.2017, №112)

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Номер посвідчення	Підпис
41.	Мельничко Сергій Анатолійович	083	
42.	Палагнич А.А.	088	
43.	Павлюк М.І.	359	
44.	Рибак І.В.	400	
45.	Рашні С.М.	144 242	

Всього 45 (сорок п'ять) підписів
народних депутатів України.
Серійник Укробл
кодрів

В. Іванченко
05.10.17р.